

Príprava na zavedenie eura

9 Príprava na zavedenie eura

V roku 2006 pokročili prípravy na zavedenie eura tak z hospodársko-politického hľadiska, ako aj po technickej a organizačnej stránke. Tieto prípravy umožnia zaviesť euro na Slovensku od 1. januára 2009. Priaznivý hospodársky vývoj zvyšuje šance na splnenie tohto termínu. Národná banka Slovenska pokračovala v plnení úloh vyplývajúcich z Národného plánu zavedenia eura a interného plánu NBS na zavedenie eura a prispela tak k napĺňaniu stratégie prijatia eura.

9.1 Národný plán zavedenia eura a organizačné prípravy

Prípravy na zavedenie eura a plnenie úloh Národného plánu zavedenia eura v SR postupovali podľa harmonogramu tak, aby bolo možné prijať euro k 1. januáru 2009. Úlohy z Národného plánu s termínmi plnenia v roku 2006 boli z podstatnej časti splnené. Plnenie úloh v jednotlivých oblastiach ale nenapredovalo rovnakým tempom. Dôležité úlohy však boli ukončené začiatkom roku 2007 a nedošlo k ohrozeniu splnenia na ne nadväzujúcich činností. Kľúčovým krokom k pokračovaniu príprav bolo programové vyhlásenie vlády SR, v ktorom nová vláda potvrdila záväzok prijať euro v roku 2009. Medzi najvýznamnejšie nesplnené úlohy za rok 2006 možno zaradiť nevymenovanie nového kandidáta na splnomocnenca pre zavedenie eura a odklad aktualizácie Národného plánu zavedenia eura. Splnomocnenec pre zavedenie eura bol vyme-

novaný v januári 2007 a Národný plán zavedenia eura bol aktualizovaný v marci 2007.²¹

Pravidelná polročná správa o plnení úloh Národného plánu ku koncu roku 2006 potvrdila, že stav príprav na zavedenie eura v SR je dobrý. Niektoré pracovné výbory ale nevyvíjali dostatočné pracovné úsilie, čím sa v značnej miere vyčerpali existujúce časové rezervy.

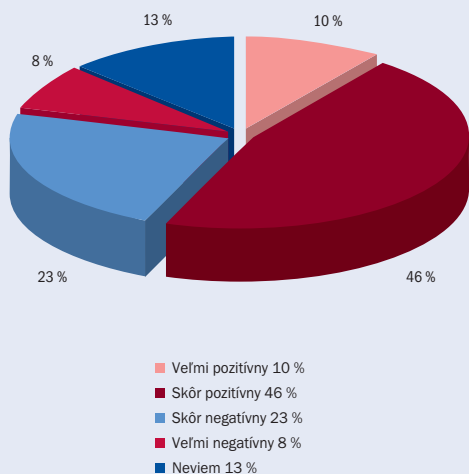
Národná banka Slovenska v priebehu roka 2006 splnila väčšinu úloh, za ktoré bola pre tento rok podľa Národného plánu zodpovedná. Interný plán NBS na zavedenie eura bol doplnený a aktualizovaný. Väčšina úloh stanovených na rok 2006 bola splnená. Pri úlohách, ktoré neboli splnené v stanovených termínoch, boli meškania spôsobené tretími stranami, alebo príliš ambiciózne stanovenými termínmi. Posun týchto termínov neovplyvní zavedenie eura k plánovanému dátumu.

NBS vykonala revíziu platných právnych predpisov vydaných NBS alebo týkajúcich sa NBS, ktoré bude potrebné v súvislosti so zavedením eura novelizovať. Vypracoval sa plán na zmenu tuzemského platobného systému. Boli realizované prípravy na napojenie sa na európsky platobný systém. Urobili sa prípravné analýzy na vypracovanie koncepcie pripojenia NBS na informačné systémy ECB. Tiež boli vyhotovené viaceré detailné analýzy vplyvu zavedenia eura na podniky, bankové a finančné inštitúcie, ako aj obyvateľov.

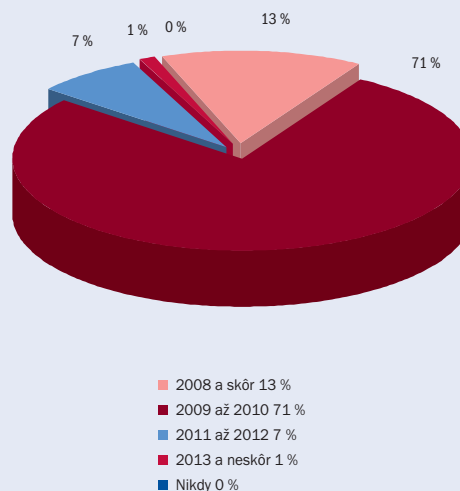
Tabuľka 42 Postup pred a po prijatí eura

Splnenie maastrichtských kritérií	rok 2007 až marec 2008
Konvergenčné správy ECB a EK	apríl/máj 2008
Návrh Európskej komisie Rade EÚ na zrušenie výnimky	máj 2008
Konzultácia s Európskym parlamentom	máj/jún 2008
Rada EÚ zruší výnimku a stanoví konverzný kurz	jún/júl 2008
Začiatok povinného duálneho zobrazovania cien	júl 2008
Vstup to eurozóny – „Deň €“	1. január 2009
Duálny obeh korunových a eurových bankoviek a mincí	1. – 16. január 2009
Koniec povinného duálneho zobrazovania cien	31. december 2009
Odporúčaný koniec nepovinného duálneho zobrazovania cien	30. jún 2010

²¹ Dokument je zverejnený na www.nbs.sk/Euro/Oficiálne dokumenty.

Graf 86 Očakávania občanov SR ohľadne vplyvu zavedenia eura v SR

Zdroj: Eurobarometer, 2006.

Graf 87 Očakávania občanov SR ohľadne termínu zavedenia eura v SR

Zdroj: Eurobarometer, 2006.

Okrem toho sa uskutočnilo veľké množstvo rôznych informačných a komunikačných aktivít (výstavy, prednášky, semináre, vystúpenia v médiách).

Prípravy na zavedenie eura na Slovensku sú pozitívne hodnotené aj v zahraničí. Z pravidelných správ Európskej komisie o praktickej príprave na euro vyplýva, že prípravy na zavedenie eura na Slovensku prebiehajú v dostatočnom predstihu. Harmonogram zavedenia eura sa výrazne nemení. Zo skúseností Slovinska však vyplýva, že termíny niektorých dôležitých rozhodnutí európskych inštitúcií sa môžu v porovnaní s pôvodne očakávanými termínmi mierne posunúť, to však neovplyvní zavedenie eura k plánovanému dátumu 1. januára 2009.

Dôvera v zavedenie eura na Slovensku od roku 2009 rastie nielen v odborných kruhoch, ale aj medzi občanmi. Z prieskumu verejnej mienky na tému zavedenia eura v nových členských krajinách EÚ, ktorý Európska komisia uskutočnila v septembri 2006, vyplýva, že 71 % občanov SR predpokladá, že SR zavedie euro v rokoch 2009 – 2010. Z toho istého prieskumu vyplýva, že 56 % občanov SR očakáva pozitívny vplyv zavedenia eura na Slovensku. Negatívny vplyv očakáva 31 % občanov.

9.2 Hospodárske politiky a maastrichtské kritériá pre zavedenie eura

Kľúčovým predpokladom pre zavedenie eura je splnenie maastrichtských kritérií. Význam hospodárskych politik pri ich plnení potvrdzuje aj negatívny vývoj,

ktorý Slovensko zaznamenalo v letných mesiacoch v období tesne po voľbách. Regionálne vplyvy a neistota ohľadom smerovania hospodárskej politiky sa odrazili v oslabení kurzu slovenskej koruny.

Správne hospodárske politiky sú však potrebné nielen pre samotné zavedenie eura, ale aj preto, aby bolo slovenské hospodárstvo schopné úspešne fungovať v eurozóne a maximálne využilo potenciálne výhody, ktoré spoločná európska mena ponúka.

Národná banka Slovenska je spoluzodpovedná predovšetkým za splnenie inflačného kritéria a kritéria stability výmenného kurzu. Prvoradým cieľom je splnenie maastrichtského inflačného cieľa.

Na rok 2006 bol stanovený cieľ koncoročnej inflácie do 2,5 %, ktorý sa nepodarilo splniť. Hlavným dôvodom rýchlejšieho rastu inflácie a prekročenia inflačného cieľa bola vyššia ako očakávaná dynamika cien energií a cien potravín. Uvedené dôvody patria medzi výnimky z plnenia inflačného cieľa, ktoré boli exaktne definované v Menovom programe NBS do roku 2008 a ako také sú mimo pôsobenia menovej politiky NBS.

Priemerná miera inflácie za rok 2006 bola na úrovni 4,3 %, čiže výrazne vyššia ako referenčná hodnota inflačného kritéria. Pre zavedenia eura bude najdôležitejší rok 2007, pre ktorý si NBS stanovila cieľ HICP inflácie do 2 %. Odhad vývoja inflácie naznačuje, že cieľ a zároveň aj inflačné kritérium budú koncom roka 2007 splnené.

Druhým cieľom, za ktorý je NBS spoluzodpovedná, je kurzová stabilita v ERM II. Stabilita kurzu je v súčas-

nosti spoločnou zodpovednosťou vlády a NBS, pričom NBS zodpovedá za zabránenie krátkodobým výkyvom kurzu a spolu s vládou sa snaží držať aj strednodobý vývoj kurzu blízko pri rovnovážnej úrovni a zabrániť vytváraniu nerovnováh, ktoré by mohli zasiahnuť do vývoja kurzu.

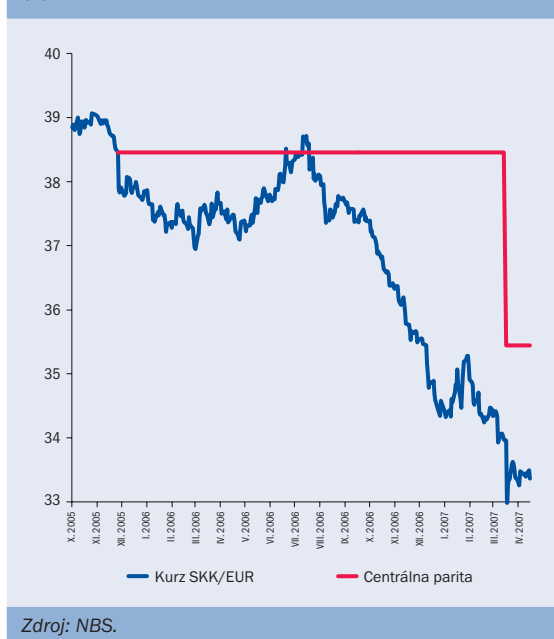
Kurz koruny sa v roku 2006 vyvíjal stabilne, ale vzhľadom na to, že nebola splnená podmienka dvojročného členstva v ERM II, nemôžeme plnenie kurzového kritéria zatiaľ hodnotiť.

Slovenská koruna vstúpila do ERM II 28. novembra 2005. Zároveň s rozhodnutím o vstupe bola určená aj centrálna parita na úrovni 1 euro = 38,4550 Sk. Koruna v ERM II využíva štandardné flukтуаčné pásmo $\pm 15\%$ okolo centrálnej parity. Spodná hranica pre povinné intervencie bola určená na 32,6868 SKK/EUR a horná hranica 44,2233 SKK/EUR. Pri dosiahnutí niektorej z týchto hraníc sú povinné ju brániť všetky centrálné banky krajín eurozóny alebo ERM II vrátane NBS. Samozrejme, NBS môže intervenovať a snažiť sa stabilizovať kurz aj inakedy, nielen na hranici pásma. V roku 2006 Národná banka Slovenska túto možnosť využila viackrát. V období po parlamentných voľbách, v júni a júli 2006, intervenovala NBS na devízovom trhu, keď vývoj kurzu koruny neodrážal vývoj ekonomiky a koruna sa príliš oslabovala. V tomto období zotrvala koruna niekoľko dní na depreciačnej strane flukтуаčného pásma. Následne kurz slovenskej koruny pokračoval v posilňovaní a nadobúdala historicky najvyššie hodnoty. Hodnoty, ktoré dosahoval ku koncu roka neboli v súlade s vývojom rovnovážneho kurzu, preto NBS opäť pristúpila k intervenciám. Prevažnú dobu účasti koruny v ERM II sa koruna obchodovala na apreciačnej strane flukтуаčného pásma, ku koncu roku 2006 sa jej hodnota pohybovala na úrovni 10% nad centrálnou paritou.

Slovenská ekonomika prešla od vstupu do ERM II významnými štruktúrnymi zmenami. Diferenciál rastu produktivity voči eurozónе viedol k významnému posilneniu rovnovážneho reálneho kurzu a pri relatívne nízkej inflácii sa tento vývoj premietol aj do úrovne nominálneho kurzu. V dôsledku tohto vývoja centrálna parita prestala byť v súlade s aktuálnym stavom hospodárstva. Na žiadosť Slovenska sa po dohode členov výboru pre ERM II centrálna parita slovenskej koruny v ERM II revalvovala s účinnosťou od 19. marca 2007. Nová centrálna parita koruny voči euru bola stanovená na úrovni 1 euro = 35,4424 Sk. Spodná hranica pre povinné intervencie sa znížila na 30,1260 SKK/EUR a horná hranica sa znížila na 40,7588 SKK/EUR.

Počas doterajšieho pôsobenia slovenskej koruny v ERM II bol jej kurz voči euru dostatočne stabilný. Napriek viacerým intervenciám bola stabilita kurzu udržiavaná prirodzeným spôsobom, bez toho, aby

Graf 88 Vývoj kurzu koruny po vstupe do ERM II

Zdroj: NBS.

snaha o kurzovú stabilizáciu išla na úkor stability zvyšku ekonomiky.

Fiškálne kritérium sa v roku 2006 nepodarilo splniť. Hospodárenie verejných financií bez vplyvu zavedenia druhého dôchodkového piliera medziročne kleslo na úroveň 2,3 % HDP. Od apríla 2007 je však potrebné náklady dôchodkovej reformy zahrnúť do deficitu, čo zvyšuje výsledný deficit na úroveň 3,4 % HDP, t. j. nad hranicu 3 % HDP. Dôležité však bude znížiť deficit na potrebnú úroveň v roku 2007.

Nižší deficit verejných financií umožní zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť verejného dlhu, ktorá predstavuje druhú časť fiškálneho kritéria. Výška verejného dlhu je výrazne nižšia než povoľuje referenčná hodnota. Plnenie tejto časti fiškálneho kritéria nebolo doteraz ohrozené. Znižovanie deficitu a plnenie fiškálneho kritéria pomáha pri obmedzovaní dopytových tlakov, a preto je nevyhnuté pre splnenie inflačného kritéria. Zodpovedná a dôveryhodná fiškálna politika pomáha tiež stabilizovať vývoj kurzu.

Fiškálna konsolidácia je okrem potreby splniť maastrichtské kritériá nevyhnutá aj preto, aby v období horších ekonomických podmienok mal štát možnosť zvýšiť verejné výdavky v záujme stabilizácie ekonomiky bez obáv z prekročenia pravidiel Paktu stability a rastu.

Splnenie posledného maastrichtského kritéria, týkajúceho sa výšky dlhodobých úrokových mier, úzko súvisí s plnením ostatných kritérií. Vzhľadom na pokles inflácie a vysokú dôveryhodnosť hospodárskych politík sú slovenské dlhodobé úrokové miery výrazne pod

Tabuľka 43 **Plnenie maastrichtských kritérií v roku 2006**

Kritérium	Hodnota za rok 2006	Referenčná hodnota
Inflácia (priemer HICP, v %)	4,3	2,8
Dlhodobé úrokové miery (%)	4,4	6,2
Dlh verejnej správy (% HDP)	30,7	60,0
Deficit verejnej správy (% HDP)	3,4	3,0
Stabilita kurzu	ERM II od novembra 2005	

Zdroj: Eurostat, NBS, MF SR.

referenčnou hodnotou. Pokiaľ budú splnené všetky ostatné maastrichtské kritériá, nemalo by byť plnenie kritéria pre úrokové miery ohrozené.

Splnenie maastrichtských kritérií, ako aj samotné zavedenie eura na Slovensku predstavujú krátkodobé ciele, ktoré prispievajú k splneniu významnejších dlhodobých cieľov reálnej konvergenencie. Medzi dlhodobé

ciele zaraďujeme hlavne rast hospodárstva a životnej úrovne cez zvyšovanie flexibility hospodárstva. Na druhej strane nominálna konvergenca – plnenie maastrichtských kritérií – prebieha už v súčasnosti s výraznou podporou reálnej konvergenencie. Príkladom je rekordný ekonomický rast, ktorý Slovensko v roku 2006 dosiahlo.